

НОВИЙ ЧАС

ІЛЮСТРОВАННИЙ ПОЛІТИЧНО-ГОСПОДАРСЬКИЙ ЧАСОПИСЧ. 56. (73) | **ЛЬВІВ** | ВИХОДИТЬ ДВА РАЗИ В ТИЖДЕНЬ. | **ЛУЦЬК** | Рік II.**АДРЕСИ:** „НОВИЙ ЧАС“ Львів, Руська 18. „НОВИЙ ЧАС“ Луцьк, вул. Бол. Хороброго 88.

Логожя за замаховцями. Дивні діла п. Грабського.

Погоня за замаховцями.

Один з поліціантів придержав дня 23 липня мушину, в якій пізнав Геровського, що мав бути головним організатором замаху на львівську порохівню. Придержаний Геровський добув бравлінга і вистрілив, але хибив. Після того почав втікати відстрілюючись густо. Поліціант гнав за ним теж стріляючи, але не вдалось йому зловити утікача бо той скрився на личаківським цвинтарі. Поставлено на ноги кінну і пішу поліцію, але досі Геровського не знайдено.

Велика рада фашистів.

Дня 23. липня почалася липне-

ва сесія великої ради фашистів. Мусоліні представив загально політику, яку веде уряд і заявив, що провідники опозиції не можуть сподіватися повалення уряду. Так фашистівська партія як і уряд стремлять до повернення нормальних відносин, а одинокою дорогою до цього є та, яку вибрав фашизм.

Перерва в льондонській конференції.

У французьких парламентарних колах припускають, що з кінцем цього тижня настане перерва в льондонській конференції. Ерію удасться до Парижа, щоб порозумітися з парламентом.

В імені Річвеспубліки Польської!
Суд окружний карний, яко Трибунал пресовий у Львові, рішив на внесок державної прокуратурі, що зміст часопису „Новий Час“ число 50. з дня 3/7. червня 1924 в артикулах під заголовком: 1) Уступ кіцевий на шпальті першій сторони першої між подвійними поперечними лініями, 2) цілий арт. під заг. „Наша відповідь“, 3) З діяльності наших послів уст. м. слов. промову а посол посол подає, 4) Лист з Кніва і т. д. а) вираз заголовка м. слов. до а молодих, б) вирази між слов. відбилася сучасна а щоби ьнтав, ц) вираз між слов. письменники а виданнях, е) вираз між слов. хайже а письменники, 5) з артикулу на стор. 4-ій шпальта 2-а і 3-та також на стор. 5-ій шпальта і уступу враз з заголовком аж до слів: Стрий дня. б) Два з'їзди уступ між слов. момент а змагаючи 7. Огляд світових подій в рубриці: Польща реч. між слов. наш рахунок а ось як раз, 8) Волинський учительський з'їзд: ви-

рази між слов.: Русінуф а писані, 9) Свято могил вирази м. словами: предків а у Львові, б) речення м. слов. і написом а хрест Філяса містить в собі ество ад 2) 3) 4) 8 злочину з § 65 а) з. к. ад 1) провини з § 305 з. к. ад 5) провини з § 300 з. к. ад 6) провини з § 302 з. к. ад 9) а) злочину з § 65 а) з. к. і провини з § 305 з. к. ад 9) б) провини з § 305 з. к. узнав доконану в дни 4. липня 1924 конфіскаату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493. з к. заборону дальшого розширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторові тої часописи, щоби це рішення помістив безплатно в найблищому числі і то на першій сторони. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21зак. друк. з 17. XII. 1862. Д. л. д. Ч. б. ex 1863 а іменно засудження за переступство на гривню до 40 залп. Львів, 6 липня 1924.

(Підпис вельчуків)

**Найбогатший в гроші
і жінки чоловік.**

Отцей досить непоказаний чоловічок на нашому образку — то найбогатший Китаєць Гао-Ком-Томг. Його теж скортіло побачити всебритійську виставку і він поїхав туди із своїми 29 жінками.

Два способи

на наше знищення на Волині.

(о) На протязі кількох останніх літ наш народ просто знемагає у тяжкій боротьбі за своє право а навіть за своє існування. Кожна боротьба вальває на людей дво-яко: одних вона загартує, а дру-гих, як що боротьба тяжка і за тяжна, вона ослаблює і кидає в зне-віру. Наслідком нашої боротьби по-явилося у нас також чимало слабо-духів, які хотіли б вже позбутися тягару боротьби і шукають якого-небудь виходу, щоб тільки оста-тись при життю і мати спокій.

польської лівниці каже, що треба з меншостями поводитися чемненько, признавати їх культурні і госпо-дарчі потреби. Рівночасно цей лівий орган пише про український рух і зводить його до акції кількох вер-ховодів і всякими способами нама-гається відірвати українські народні маси від їх проводу, не остановля-

ючись навіть перед провокацією; але все те чемненько, гарненько, по лисинному.

І яка хороша гармонія!... „Пшег-льонд“ робить підготовку а „Жице“ бе просто в лоб. Звичайно — нам з цього тільки сміятисьби. Але — де-ж є наша оборона? Чи коли ми спокійно будемо тільки приглядатись цьому, що круг нас твориться, то не наражувемось на те, що наші слабі сили ще більше ослабнуть? Слід над цим вже перестати думати, а таки взятись за діло.

(КНО),

Згаданий закон вводить в народних школах так зв. утравізм або двоязичність. Утравізм дотичить тільки тих шкіл у котрих дотепер, після обов'язую-чих законів, була викладава мова українська. Польських шкіл і поль-ського шкільництва кресовий закон не дотикає.

того урядові покликували кож-ного наказного комісара з осібна і приказували складати заяви, що годяться в своїй громаді зглядно іменем своєї громади на зміну ви-кладної української мови в народ-ній школі на польську. Протягом передполудня відібрано такі заяви від усіх комісарів. Простонародде довідавшись про це прозвало таку практику „перехрещуванням“ наших шкіл на польські. Само собою ро-зуміється що коли на основі таких незаконних комісарських заяв полі-тична і шкільна влада перемінить в бережанському повіті всі наші школи на польські, то до чого і до якого вжитку придасться широко реклямований новий кресовий закон про шкільництво.

Поляки діляться на дві групи: одна — це ті, що взагалі з нами не хочуть і рахуватися і ту всі знають, як свого ворога — це польські пани. Друга — це ті, що вдають наших приятелів і намагаються нас порж-нити між собою — це так звана польська демократія. Це явище зов-сім звичайне і тільки треба диву-ватися, як багато наших людей ще досі не похлопалося на таких штучках. А ці дві польські групи так гарно вже зігралися, що кожному нашу справу розіграють, як кажуть — як по ногах.

Ось і на Волині; поки там на ці сваряться та сперечаються, а Поляки не сплять. До недавна був на Во-лині всього один польський часопис. Тепер вже сам Луцьк має аж 3 пе-ріодичні і 1 неперіодичний. Та не в цім річ. Але ото, особливо два з них, що займаються політикою, дуже між собою сваряться. Хто би подумав — вороги на смерть. Але пригляньтесь їм блище, як вони працюють в нашій справі: „Жице Волиня“ — орган польської правниці каже просто: відкликати всякі трак-тати про національні меншости і зробити з ними лад по своєму. „Пшегльонд Волянські“ — орган

Та нехай факта самі говорять про себе. Дня 5 лип-ня 1924 після сесії наказних комі-сарів бережанського повіту в ста-ростві в Бережанах призначені до

подаючи цей факт до відома громадянству, звертаємо увагу Сей-мової Української Репрезентації на цей новий нечуваний спосіб пере-хрещування наших шкіл і позбав-лювання наших громад права рі-шати про мову в школі.

Для кількоро дітей — окрема „шкулка“!

Громади Августівка і Нараїв, села в бережанському повіті піднесли організований протест проти бу-дови польських шкулек в їх гро-мадах коштом громади. Шкільна повітова Рада в Бережанах не по-лягоджуючи формально внесеного протесту громади, місцевої шкіль-ної Ради, призвала представників тих двох громад на нову конкурен-

ційну розправу і з гори чакнула їм шкільний бюджет узгляднюючи потреби збудування нових поль-ських шкулек. Проти волі гро-мади і проти волі батьків-латинни-ків шкільна повітова Рада хоче на-сильно коштом українських грома-дян збудувати польські шкулки для кільканайцятро дітей латинського обряду.

Панщина в Богородчанщині.

„Шляхецька“ натура вже таки звикла до того, щоб мужик робив на шляхтича. В який би то не було спосіб, а все таки мусить вона ви-

користуватися селянина як колиш-нього панщиянина. Про такий рід панщини в „ржечпосполітей“ гово-рить наглядно письмо, яке ми одер-

жали з Богородчанщини. Нам пишуть:

„У нас не переводяться реквізиції фір по опалові дрова для пана старости та інших панів а навіть для жидів в Богородчанах. Хоч-не-хоч мусить газда їхати — хочби мав не знати яку роботу, бо інакше панствова поліція щось фантазує або й дасть ще позауш. Цього року недавно гонили з села фіри, або завертали, як хто їхав на заробок або в поле. Все те для привезення дров. А ліси не близько. За те присилають по невчасі зі староства до війта торік 1000 мк, а цього року по 1 міліоні до

розділу між всіх підводчиків, так, що на яких 20 фір, а буває і 30, один дістає менше як 50 тисячів. Це в той час, коли газда міг заробити в день 10—15 міліонів. Колиб зрахувати ті підводи з усіх сіл нашого повіту, то можна мати суму, яку складає село на панів“.

Пізнаємо це для уягледнення картини життя наших сіл

А може ті, до кого це належить, звезнуть увагу богородчанській шляхті, що часи панщини минули безповоротно, та що за труд треба належно платити.

Де лажує цілковита тиша?

Що за нецікаве питання, подумав читач, коли прочитає отцей заголовок. А чи справді, воно таке нецікаве? Ану, чи є на землі таке місце, де панувалаб цілковита тиша. Щоб там тихо було, щоб не було чути найменшого шелесту навіть

Такого місця на землі немає.

Бо всюди, де тільки є життя, є і шелест, хоч ми його не завжди чуємо нашими вухами.

Але є і цілковита тиша — на дні моря. Там можна говорити про дійсну гробову тишу, бо всі мешканці морських глибин німі, а навіть наймогутіші бурі арушують тільки поверхню вод.

До того в глибинах більших як на 40 метрів панує непроглядна темнота. Там не удається ніяка рослина, бо рослини потребують до свого росту світла.

показати свою великодушність і ласку, а не зважають тут ні на яке право ні на чиюсь кривду, аби тільки довів свого той, хто землею відає.

Одна польська газетка подає цікавий випадок з Виленщини. Є там маєток Добрівляни якогось поміщика Хомінського. Чого то порухували, що той поміщик дістав колись ту землю за малу ціну за вислугу московському урядови. А землі тої є 7.000 десятин орної і 3.500 дес. лісу. Земський Уряд у Вільні рішив, що такому чоловікови не належить земля, бо він її не запрацював і дістав за вислугу царям. (Зовсім добре думав Уряд, але тоді повинен був відібрати всім панам їх землі, бо ніхто-ж їх не запрацював). Ту землю забрали, поділили її між осадників і ніби між місц вих селян (найгірше, як місцеві селяни її бачили) і 180 га, дали Виленській гімназичній школі а ліс забрала держава. Крім цього самого Хомінського віддали під суд за образу влади.

Колиб такий випадок трапився не з Подяком, то справа пропала. Вже осадників ніяк не викидалиб, що найбільше якби вийшло щось іншого, то пошкодованому обіцялиб якусь інчу землю і — обіцялиб. Забрали добро школи в с. Копитові на Горохівщині і пропало. Забрали добро школи в Малині на Дубенщині і теж трудно вирвати. — Але тут справа не з Грицем, а з паном, як і інші пани.

Поміщик передав цілу справу до суду. З обидою влади нічого не вийшло, а прокуратор, який вів

На тлі земельної реформи, або польська господарка.

Вже не один польський найвищий уряд поломав собі зуби на земельній реформі, а проте й досі ще вона кисне в бюрах сойму і хто зна, чи ще скоро світ її побачить. Виходилоб що покищо справа зі землею стоїть так, як стояла, коли повстала Поль-

ща. Але на ділі то земельна справа полаголжується і хто зна, чи земельна реформа буде комусь потрібна, коли вона нарешті і появиться. Землю одним відбирають, другим дають, одним за гроші, другим за дармо, щоби тільки

МИХАЙЛО ВОЗНЯК.

Як пробудилося українське народне життя в Галичині за Австрії.

В розумінню Зубрицького „руський нарід“ обіймає всю Східню Славянщину: Українців, Білорусів і Москалів, а „руська мова“ має дві вироблені літературні мови: церковно-славянську й великоруську. Церковно-славянщина в Зубрицького це староруська мова. А тому назвав він „мову, що в ній служба Божа відправляється, святі книги знаходяться, молитви в цілій Русі від часу прийняття християнської віри кожний Русин звик відмовляти, староруською мовою, бо чиж можна з здоровим розумом думати, щоб апостоли Русі, навернувши кільканадцять або кілька міліонів до святої віри, накидали їм чужу мову або й діалект, мало що або цілком незрозумілий, і щоб Володимир Великий велів відправляти молитви своїм підданам у чужій мові, котрої не розуміли“. Зубрицький думав, що, в 988 р. всі Русини говорили таким діалектом, який в святих книгах знаходиться, що ця мова протягом близько 900 літ через

31)

зносини з іншими племенами виробилася на таку, яка тепер є в уживанню“. На це все треба сказати, що Зубрицький не був познайомлений із сучасним собі станом питань, що їх порішував, а сьогодні чоловік із здоровим розумом не повторить твердження Зубрицького, знаючи, що проповідь християнської віри й церковні книги принесли на Україну староболгарську мову як літературну.

Не зважаючи на те, що Зубрицький говорив про справи мови мало що з більшим авторитетом, як сліпий про барви, він не раз висловляв свою думку в справах мови. В 1843 р. він писав до Погодіна з іронічним насміхом про намір видавати український часопис (з такою думкою носився від 1842 р. віденський уряд): „У Відні задумують видавати періодичні записки в руській мові — хай радуються й веселяться ваші малоруські оборонці“. Правда, в батька Зубрицького говорили по українськи, але спольщений син, почувши московську мову від російського війська в 1809 р., купив собі кілька московських книжок, більше таких книг допав у ставропігійськiм архіві, де й роздобув Карамзінову історію, пізніше знову мав нагоду вчитися жи-

цю справу, побачив, що біля поміщика можна нагрітися; він виступив зі служби і як адвокат став обороняти поміщицьку землю. Нарешті суд зніс ухвалу Земського уряду і присудив всю землю назад поміщикові. Осадників повикладали, державних управителів в лісах теж, а на землі знов засів поміщик

У вказанім випадку побідило

все таки якесь право, яке обов'язує в Польщі. А як же з тими землями, що то їх власників підчас війни повивозили Москалі і вони не змогли досі вернутися? А багато таких земель наших селян ріжні комісії уважали за „опущоні“ і перебрали на державу. Та як же боротися за своє право тим, що не мають за що боротися?... Чи на право може рахувати тільки той, що має чим платити адвокатів?...

(Г.А.)

Листи з волинського села.

То була страшна ніч...

Кажу Вам, Братіє, що це не жарт... Пішу, а спина так і терпне, неначе мурашки поза шкірою лаять. Чимало Вас живе на Волині і то мабуть не кожний повірить. Але я запевнюю Вас, що це так не байка, бо оповідали мені такі люди, що можу сміло сказати — їй Богу не брешуть! — Зрештою — чимало Вас знає стачію і містечко М., що недалеко від Ковля по той бік, як до Холму. — А це якраз там і трапилось.

Кажуть — це була дійсно страшна ніч... Такі ночі трапляються хіба в Африці або в Австралії і можуть трапитися хіба на Волині, де „грасують“ всякі Доманські й інші бандити того поколю, — де навіть Муха наганяє панам такого страху, що вечером і за поріг не вийдуть.

Була 11-та година в ночі. Хто вже спав, а хто тільки готовився до того свого обов'язку, але над містечком вже розпростер був свої крила ангел нічного спокою.

Нараз з боку якоїсь відокремленої халабуди рознісся страшний, розпучливий крик: — гевалт, грабують, бандити!...

Голос понісся луною по містечку і за хвилину вже все містечко було на ногах. Счинилась метушня, одні бігли на крик, другі безрадно бігали сюди й туди, а інші, тверезіші побігли на постерунок.

Через якої пів години маленьку жидівську крамничку облягало ціле містечко, а поліція добувалась до середини. Бандити були в полаті.

З тріском розлетілись двері, а в середині... нічого. Все на своїм місці а з бандитів ні сліду.

Потім виявилось. Бідного жидка вже двічі обікрали і він тепер прибігав до склепу що дві-три години, та перевіряв, чи все в порядку. В ту страшну ніч, о год. 11-ій, прийшов, як звичайно на перевірку. Вложив ключ в замок, хотів повернути... — не йде. — Ясно — в середині бандити!... — А виявилось, що це просто зіпсувався замок.

Містечко віддихнуло. Кожний забув про переполох та страшну небезпеку, а дехто почав ще й лаяти Жидка, що зіпсував людям перший сон.

Полаялись дехто посміявся і розійшлись. Над містечко спустився знов блаженний спокій.

Минула година-дві, коли повітре стряс новий страшний крик: — банди-і-ти!...

Позривались люди, озброївся постерунок і — проти бандитів.

Але на цей раз бандити були не в самім місті, а подорозі між містом і стачією. Туди вирушили тільки охотники і поліція, а містечко дріжало з нетерпеливості і страху — вичікувало висліду бою.

На цей раз пан грабля їхав на стачію по свою паню. В половині дороги коні чогось злякались і кинулись у бік. Пан грабля, в таких випадках бувалий, зіскочив з брички і тут-же в його руках заблиск револьвер. Він обережно ступив пару кроків в перед. Перед ним на дорозі лежав якийсь чоловік. Пан грабля порухав його раз-другий... труп. Бандити забили!... — Зараз-же на коні і на постерунок.

Не багато пройшло часу, а вже дві підводи везли поліцію, а за ними бігла товпа людей. Недалеко страшного місця поліція розбіглась в розстрільну і повела атаку.

Прийшли на місце — після трупа ні сліду. Коли по хвилі чують якесь невизначне: -о-о-у-й... о-о-о-ой... о-о-о... Вони за голосом, аж тут в рові чоловік.

— Ти хто такий?

— Я а-а-а...

— Хто ти такий?!

— Я-а-а-а...

Підійшли люди й впізнали. Це був місцевий пастух, що якраз в день отримав „жадоване“ і — загуляв. Тепер йому це даром не минулося. За те, що став причиною такого переполоху, та ще й вночі, отримав свою нагороду. Поліція обдарувала його по заслугі і оставила докинувати сон.

І знов містечко залізло в свої бебехи і продовжувало нещасливо начатий сон.

Чи хто вже заснув, чи тільки заснути думав, аж тут знов переразливий крик: — банди-і-ти! напа-а-ли! — ограбили! — забили!...

Боже — що діялось в місті!... Знов все висипало на вулицю і кожний їхався до того, що бачив бандитів, що його ограбили, побили. — Охали, охали... І знов всі на постерунок.

Поліція зірвалась на ноги, за зброю питає, розпитує: — як, де, що, хто?...

— Якже, напали, побили, ограбили!... онде той чоловік!... На людей не похажий!... останній мільон забрали!...

Ведуть того чоловіка. Командант подивився і аж заскреготав зубами: Ах, ти сякий, такий! — То через тебе нам стільки клопоту?!...

Ну — я не хотівби бути на його місці. А це був той самий пастух... Він прочунав і тільки й згадав, що хтось заколов його спокій і таки добре потурбував

вої мови від російського війська в 1849 р. й на підставі свого знання московської мови був її перекладчиком при апеляційнім суді. Й хоч в опануванні московської мови робив щораз кращі поступки, до кінця життя в січні 1862 р. не писав добре нею, замінюючи щораз частіше давню польську й німецьку мову своїх писань на московську, що на неї вийшла перекладом низка його розвідок в Росії. Твір свого життя — найдавнішу історію Галичини написав також по московськи, хоч був свідомий того, що, як признавався в листі до закарпатського москвофіла Івана Раковського, його земляки по більшій частині не розуміли мови його твору. Зубрицький видавав свій твір, у тисячці примірників для будучини, переконаний, що по кількох літах московська мова запанує в Галичині. Доля закартувала над його думкою й твором, друга й третя частина котрого ще досі не розійшлися саме з причини своєї мови.

В однім листі з 1844 р. звертав Зубрицький увагу Погодіна, що автори, котрі досліджують московську мову, повинні познайомитися „з нашою малоруською мовою, котрої уживає 13 мільонів одноплемінних душ“. Він радив Головацькому й Вагилевичеві уложити слів-

ник галицько-української мови, піддав Головацькому думку його пізнішої „Розправи о язиці южнорускім“, але все те тому, щоб приготувати матеріал для дослідників московської мови. Тому, не зрозумівши наголовку книжечки Панька Куліша Граматка, він узяв її за граматику й, уважаючи злочинном писати українську граматику, виливав ось як своє невдоволення в листі до Погодіна з 1858 р.: „Добре, що він (Куліш) займається збиранням народніх пісень, билиць, казок і ин.; це може придатися на що; але якаж ціль укладати граматику? В одній Русі дві руські граматики, послідовно дві мови, дві літератури, два народи й запевне дві держави. Хай патріас простолюдн, як його навчила мати, а мова літератури повинна бути одна в цілім народі. Добрий патріот повинен збирати, зєднати й зливати в одну цілість усі народні елементи, а не росколювати, розділювати. Булоб корисніше вчити своїх земляків, скільки можливо, великоруської мови“.

(Далі буде.)

Ну — хто-ж? — Звичайно тільки бандити на це здатні. І почав репетувати — бандити!

А люди потім оповідали: — то була страшна ніч!...

Чи Вам, Братіс, нічого не каже такий страх?... А я таки боюся... Чого

доброго, як так буде далі, то в нас прийдеться закладати щось на рід галицького Кульпаркова... Бо до Винниці не пустять... Та й пані готові розгніватись та виємігрувати до Варшави, або ще далі... А що ми тоді зробимо з бандитами?... Хоч-би оставили чим боронитися... *Безземельний.*

З листа сільського вчителя з Поділя.

...У нас в ці дні неописана краса: кожна хатка справжній райочок, так мило, весело, зелено в ній. Але що краса, коли в душі панує туга, коли невимовна, якась страшна сила лежить на наших грудях і намірується задавити нас усіх і немає змоги цей тягар скинути... Ми в ярмі... Кожне свято ятрить наші серця...

...Про культурне життя на місцях, селах і про „українізацію“ я частично описував, но і без цього можеш уявити про все, бо змалювати усі подробиці, треба бути певним, що лист не застрягне... Ще коротенько повторю де о чім, що цікавить тебе. Українізація проходить по стільки, по скільки сприяють цьому тутешні політичні умови...

...В загальному получається див-

на картина, якої не здібати на цілому світі. Нічого систематичного немає; якесь переплітування різних фраз, слів, щось чудне, кумедне... кожний по своєму.

...Рост решти всього національного відбувається по стільки, по скільки це можливо в умовах інтернаціональної політики.

...Життя суспільства відповідає господарчому станові нашої, відірваної від світу, країни.

...Виражаючися так отверто в листах, Ти ніби не знаєш, як у нас дивляться на слово „націоналізм“. Націоналіст по вашому, так це може бути сама чесна і гуманна людина, людина, котра бажає добра усім членам нації, дбає про величність, славу і могутність Батьківщини, про підняття культури і т. д. і т. д. Але у нас общепринятій інакший погляд, що до пояснення цього

слова. Це людина з чисто буржуазними нахилами, сторонник капіталу, прихильник визискування і з такими жадними егоїстичними цілями, котра під маскою якоби оборони батьківщини, старається вселити вражду між членами різних націй і цим самим відхилити розповсюдження класової свідомості ітд. Бідняк не має нації, бідняк не має „Батьківщини“ — ось слова учителя соціалізму, що у нас підтримують цю думку. Так що старайся уникати подібних виразів.

...Коли цікавишся, що від учителів вимагають: при політичній провірці: — наука Маркса — розвиток капіталу, боротьба клас, революційні рухи, організація влади у нас, про всіх „наших“ вождів і т. д. і т. д. Але одні сухі відповіді їх не задовольняють, а вони вимагають праці, непосидної праці не лише в школі но і серед широких мас.“

З теперішнього раю.

Ми одержали слідуєчого листа:

З хвилею як Польща обвиняла адміністрацію в нашому краю, усунено мене без найменшої причини зі служби при карному заведенню у Станиславові, котру я повин від 1897 ро. Описля викинено мене з мешкання на вулицю серед зими в січні 1920 року всупереч закону про охорону льокаторів.

Не маючи способу до життя я вносив подання до Мін. Справ. о прийнятті до служби, але все діставав відмовну відповідь. Вкінці вніс я просьбу о призначенне

Як любити рідний край?

Прикмети старинних Римлян.

Як жертвуватися і гинути за рідний край і нарід, можуть нас повчити також могутні колісць, старинні Римляни, про котрих ми згадували вже в оповіданню про Картагінського Ганнібала. І хоч сам нарід — Римляни не можуть бути для нас взірцем народу — гідним наслідування у всіх його ділах боже був нарід страшенно імперядистичний, то значить захланий на чужі краї, хочачий приказувати всему світу, однакж є в історії Риму приміри посвяти для загальної справи, які покажуть нам, через що може зрости нарід і його держава до великої світлості і могутності. Наведемо три такі на позр дрібніші від попередних образки, які однак досить добре змалюють перед нами образ завзяття і залізної витревалості римських горожан, коли хотило о добро і хосен рідного Риму.

Перший образок походить ще з тих часів, коли Рим мусів ще сам оборонятися перед посторонніми ворогами, як Галлами, Самнітами, Умбрами, Етрусками і і. Ті народи мали вже здвена, ще до заснування Риму, свої держави в північній і середній Італії і всіма силами хотіли знищити і здусити в зародку розвиваючися на їхніх очах нову державу — Рим над Тибром. І власне около чотиреста літ перед Христом напав на Рим обложив місто король Етрурії Порзенна. Зі страхом поглядали горожани слабосильного ще тоді Риму на величезне військо Порзенни і думали, що нема їм ратунку: треба буде віддатися на ласку і неласку наїздника. Від ворожого війська ділив місто Рим лише слабкий деревляний міст на ріці Тибрі. Той міст знищив з нараженням життя хоробрий Гораций Кокль, щоби вороги не вделись до столиці. Але Порзенна рішив інчим робом при мусити Римлян до здачі. Він окружив місто зі всіх сторін військом і відтяв йому всяку злуку з зовнішнім світом. Не допустив до міста ані живности ані води і ждав лише,

коли прийлуть з Риму послы і впадуть йому в ноги, благаючи пощади...

Та сталося інакше. Знайшовся між римським і молодцями делой на імя Муцій Сцеволя; він зібрав триста подібних собі завзятих і готових на все товаришів і казав їм присягнути, що все зроблять, навіть згинуть, щоби ратувати Рим від облоги. Коли вони присягнули, він сказав: „Котрийсь з нас мусить піти в табор ворогів і вбити короля Порзенну, бо лише так освободимо Рим від заглади! Я піду перший, однакж, коли мені не вдасться те зробити і я живий не верну, то ви будете призначати по одному споміж себе, аж доки король Етрурії не впаде з ваших рук!“ Сказавши ще про те все римському сенатови (щось в роді парламенту), Муцій вибрався з міста і перебраний за етрусського воєва увійшов до ворожого табору. Якраз натрафив на ту хвилю, коли королівський писар і касіер виплачував жовнірам заслуженину. Не знаючи, як убирається етрусський король, Муцій, глядячи на гарно вистроєного писаря, подумав, що то Порзенна, і не багато думаючи протиснувся

мені емеритальної пенсії, але на це дістав відповідь, що я не маю права на таку пенсію, бо я не є австрійським емеритом, а польської служби не повин.

Мушу зазначити, що мені в часі моєї довголітньої декретової служби стягано з поборів кожного місяця на емеритальний фонд і я цікавий де ті гроші ділися. На це що я маю право на емеритуру — в мене є документи яких відписи я долучив був до подання. А що я в Польщі не служив,

то з тої причини, що мене не прийняли. Василь Бойчук“.

Це один факт із цілого моря подібних. Він є ще одним наглядним доказом, що в таких разках про вислід справи рішає не кількість років служби, безвихідне положення, а „nagodowość“ і це ще лишній раз нам пригадує: шкода балакати з тими, від яких ми не можемо нічого доброго сподіватися.

Реєстрація резервових офіцерів.

З днем 31-го грудня н. р. буде закінчена остаточно реєстрація резервових офіцерів. При тому Міністерство для військових справ взиває всіх резервових офіцерів, які досі ще не зареєструва-

лися, щоби вони перевели це на протязі до кінця ц. р. бо в противному випадку всі вони будуть з числені і зареєстровані як звичайні стрільці, а т. м. способом не одержуть степеня офіцера.

Апетит комах.

Є комахи, що потребують денно більше поживи як чоловік. Хоч як неімовірним виглядає таке твердження, а однак воно правдиве. Очевидна річ, тут не треба розуміти, що хрущ — скажимо — їсть більше від чоловіка, але що він в порівнянні з чоловіком їдає більше.

Один Американець завдав собі труда

дослідити кілька поживи потребує денно павук-хрестяк. Отже той обжора зів в протязі дня хробачка, хруща, велику синю мушку і 120 малих мух та комарів. У відношенню до чоловіка то виглядає, якби той зів крокодила, ягня, молоду жирафу, віцю і 120 голубів.

Добрий апетит!

Дивні діла п. Грабського.

Цей великий міністер польського скарбу є фахівцем у стяганню грошей. Своїми податками він зруй-

нував село, під тягарем його податкової системи послідував великий застій у цілому польському промислі

між товпою жовнірів і пробив пи саря ножем. Його схопили, звязали і повели перед короля Порзенну. Той, розярений до крайности зухвалістю Римлянина, закричав: „Як не боявся ти приходити в наш табор і вбивати королівського писаря, божевільний?“

— Я не божевільний, а горожанин Риму Муцій, котрий прийшов убити тебе, королю, але на лихо помилився і вбив твого урядника. Та не журюся тим, бо хоч я згину з твоїх рук, то в Римі є ще триста таких, як я — і котрийсь з них доконає того діла, котре мені не вдалося...

— Подай мені зараз імена заговорників — закричав король — а то скажу тебе спалити живцем на отсім огні! — і він показав рукою на велике огнище, розпалене на те, щоби в нім палити звірята на жертву етрусським богам.

І сталося щось дивне. Хоробрий Муцій обняв від одежі свою праву руку і вложив її в полонінь огнища, говорячи зовсім спокійно:

— Гляди ворожий королю, як мало боюся твоєї погрози!

Счудував і захопив Порзенну такий відважний поступок Римлянина, йому подобався той муж, що гор в найвищим заняттєм духа і він сказав:

— Ти вільний, Муційу — бо ти поступив багато строгіше супроти себе самого як супроти мене! О, хотівби я мати такого героя між своїми вільними!“

Та відвага Муція так поділяла на короля ворогів, що він побув ще кілька днів під Римом і відступив від облоги.

А ось другий примір патріотичної сталости і правости характеру. Около трисотного року перед Хрестом воювали Римляни з королем Піргом з Еміру. Підчас завішення зброї вислали до нього посольство в справі викупу воєнних полонених. Провідником посольства був простий чоловік Фабрицій, що власноручно управляв свій кусень ґрунту. Хитрий Пірг думав, що легко властяться йому перекупити і позискати для своїх щільні римського селяха, який не бачив світа; — він предложив Фабрицієви в день прибуття посольства до його табору

та торговлі, які захитані великими банкруцтвами. З дня на день побільшується число безробітних, тих викинутих на судьбу людей, що опинилися завдяки п. Грабському перед маревом голоду.

Крім податків п. Грабські продумує над іншими способами, якими можнаби так хитро і невеликим коштом заповнювати грішми населення Польщі державні каси. Він то видав різні державні позички, які скраховали і за які не можна дістати своїх грошей; видав золоті бони, яких не можна виміняти або перемену їх переводиться на чорній біржі з великою для посідателів цих бонів стратою. Недавно видав долярову позичку а тим, що цю позичку закупили, приобіцяв, що вони по 2 ох роках дістануть назад свої доляри та ще й з процентом. А якби хто жадав звороту перед цим речинцем то було сказано, що одержить рівнож повну, ним вплачену суму, але не в долярах а тільки в золотих після денного їх курсу, з дочисленням певного проценту. Так було сказано і обіцяно. Що буде за два роки — Бог вість. Але те, що тепер діється, це вже троха чути захланністю і самоволею п. Грабського. Він іменно розпорядив, щоби тим, що зараз приневолені жадати звороту вплачених на цю позичку сум, відтягати 5 проц від повної долярової суми. Інакше сказати: коли хто зложив сьогодні 10 долярів на долярову позичку то завтра тратить він належний йому

дорогі дарунки. Але Фабрицій не хотів ніщо приймати. Огірчений на нього король постановив відімести на нім і завистити його ось яким робом. Другого дня запросив його до свого шатра на переговори і підчас розмови підняв занавсу, з від котрої висунулася величезна голова слоня і звір заричав над головою римського посла. Всміхнувся злобно Пірг, бо був певний, що Римлянин перестрашиться звіра, якого ще ніколи не бачив, — але на диво Фабрицій заховав повний спокій і сказав: „Королю, як не манило мене вчора твоє золото і дарунки, — так нині не злякає мене твій слон!“ — Захопила ворога така відповідь, його обняв страх і злі прочуття, коли подумав собі, що Рим має таких неустрашних горожан, — і його злі прочуття сповнилися. Кілька літ пізніше Римляни розбили зневіреного Пірга і прогнали з Італії.

(Кінець буде).

процент а місто 10 долярів дістане ільки 9:50 доляра. Це вже не аби ка штучка і державна загадка п. рабского.

„U nas w Polsce...”

Є у нас, в Галичині, на Лемківщині містечко Мушина. І є в тім містечку начальник громади, що титулує себе бурмістшом. Ото захотілося тому панови бурмістшови зробити раз порядок з псами, що волочилися по ринку. Забрав з собою одного поліціанта з постерунку і швагра з крісом і давай стріляти псів по ринку не зважаючи, що там як звичайно в той час було багато людей як місцевих так теж і дооколичних.

Почувши свист крісових куль, люди ховаючись падали на землю, а ті, що були в мешканнях ховалися до пивниць.

Офензива тревала від години 1-шої до 3-тньої пополудни.

А що зі швагра пана бурмістша стрілець не найліпший, то траплялися цікаві та страшні випадки. До одного і того самого пса стріляв він пять разів і не міг убити, тому попросив до помочи асистуючого поліціанта, який через пів години колов зранене звіря багнетом.

Не хочеться вірити, щоб в теперішніх часах було щось таке можливе, а однак було, на це є сотки наочних свідків. Та воно можливе хіба тільки „u nas w Polsce”...

Хто може управляти тютюном і де?

В році 1925 дозволена управа тютюну в Польщі тільки в воєводствах: 1) станіславівським, 2) тернопільським, 3) волинським (повіта Кремінець, Дубно, Острг, половина рівенського по лінію ріки Гаргу і в полувнеї частині повіту луцького по лінію залзничі Ковель-Здолбулів), 4) білостоцьким (повіти: рудненський і волковиський), 5) поморським і 6) шлеським.

Управляти можуть лише ті рільники, що призначать під управу бодай 500 квадратних метрів в однім кавзду і то лише тоді можна одержати на управу дозвіл, коли

вся дотична громада буде управляти бодай 2 гектари тютюну. Хто був карний за переступство законі про тютюновий монопол, не дістане дозволу на управу тютюну. Зголошення о такі дозволи складати — в комісіях викупу тютюну або у начальника громади (комісара, солтиса) і то тільки до дня 15. марта 1925 р. До кінця квітня 1925 р. має бути виданий дозвіл або відмова. Хто одержить позволенне, тому призначать тютюнове насінне безплатно. Вільно сіяти тільки насінне одержане в монополію.

ОГЛЯД СВІТОВИХ ПОДІЙ

Здавалося би, що хто як хто а літо, то з політикою таки не має нічого спільного. Бо й якже? Політики ще не було на світі, а літо як є так бувало. Але в дійсности політика і літо з собою не аби як звязані. От прийде літо, припече сонічко, сало на панах зачне топиться і починається біда. Бо треба знати, що політики або дуже грубі, або дуже, дуже тоненькі. Це залежить чиї. Заграничні політики то дуже таки грубі. Вони мають чим випасатися і на літо виїздять відпочивати.

Наші ж знов такі тоненькі, що як сонічко пригріє, то наскрізь і пересвічує їх тіла. Через те і вони мусять виїздити десь кудись в холод. Значить виїздять усі, політика

тоді ведеться лише про людське око. Газети справді виходять, але редагують їх адміністратори, або просто директор друкарні, якому найбільш залежить на тім, щоби газета вийшла — одним словом літо має свої праа. Часом редактор змилосердиться і приїде в редакцію. Застає він 35 ріжнородних спростовань ображених типів, пару судових скарг, парканайцять листів від „приятелів” з лайками і — недочитавши їх до кінця втікає знов на село, або студити сало, або зберігати кости від за сильного на-світлювання літного пекучого сонця.

Оте все називається політика в літі.

У НАС

воно всьо йде як по маслі. Бо ми є в тім щасливім положенню, що не потребуємо вести ані заграничної політики, ані внутрішної. Заграничну політику мусять вести за нас бідний Замойскі і Чічерін. От справедливість на тім світі. Ми як Бог приказав відпочивасмо, а ти Замойскі чи Чічеріне суши собі голову бідними Українцями. Те саме і у внутрішній політиці. Сидимо собі тихонько і Бога благословимо що дав літо і Польщу. Нічого від неї не хочемо, нічого й не сподіваємося. А поляки, хоч своїх клопотів мають по вуха ще й нами чогось голову собі клопочуть. А все, щоб нам було ліпше жити. Кількож то мороки мали поляки з тими „установами кресовими”. Аж пріли так радили а українські послы (страх невдячний народ) місто руки їм цілувати за ласку, крик в соймі підняли і „не пора” співали. От масте вдячність українську...

А хіба хтос: з нас повиненби полякам відвдячитися. От ту місію перебираю на себе я, раб! Божий, хочу відвдячитись добрими радамаи.

Польща дуже часто міняє своїх міністрів. Все є якась криза. От тепер Замойскі, той міністер для заграничних справ щось образився і подався до димісії. І Польща не має міністра для заграничних справ.

ДОДАТОК

— до „НОВОГО ЧАСУ“ — за липень —
ВЕЛИКИЙ ПОРТРЕТ КНЯЗЯ ВОЛОДИМИРА ВЕЛИКОГО — вже —
в друку.

Розсилати будемо з 58 числом. Просимо чимскорше вислати передплату і всі хочби найменчі залеглости. — Всіх П. Т. Передплатників, яким ми вислали виповнені чеки на пересилку належитости а досі її ще не надіслали, просимо сейчас вислати, щоб не треба було здержувати часопису.

Англія, Франція, Італія, Америка, Бельгія над тим, кілько і в який спосіб здерти з Німеччини грошей. Розуміється Німеччини вони не питають кілько вона може заплатити так само, як не питали нас чи ми хочемо „кресових устав“.

І мабуть з тої льондонської конференції вийде таке, як з тих „устаф“. Ухвали лишуться на папері, Німці платити не будуть, Французи далі будуть окупувати німецькі землі і далше буде такий мир, що властиво війною зветься.

Совіт. дипломатам

не везе. Ще не так давно заарештували кількох з них в Берліні за комуністичну агітацію, а тепер за те саме турецька поліція заарештувала в Ангорі (теперішній столиці Туреччини) совітського конзуля і військового представника. Совіти на Туреччину дуже обурені і вислали дуже остру ноту. На те Туреччина відповіла, що якщо Большевики не занехають пропаганди, то Туреччина зірве з Совітами дипломатичні зносини.

Поза тими міністерськими справами в Польщі цікавого нічого. Хіба те, що кожного дня появляється все якась нова банда, а раз на тиждень хтось задумує висаджувати у воздух порохівню.

Інакше діється тепер на заході. Там ані банд, ані кріз ані пани не відпочивають лиш радять і радять.

Льондонська конференція.

вже аж ухами лється. Радять там чисто так, як польське правительство над „уставами кресовими“. Радить

Випозичальня гардероби для аматорських гуртків.

Ідучи назустріч потреби і бажанням аматорських гуртків — оснувала кооператива „Український Театр“ у Львові при визначній, ласкавій допомозі Т-ва „Українська Бесіда“ — випозичальню гардероби, якою користуватися можуть усі наші аматорські гуртки за невеликою оплатою. Зголошення приймає канцел. кооп. „Укра-

їнський Театр“ у Львові, Руська 18 I. п. крім оплати належить предявити легітимацію від чит. „Просвіти“ чи іншого товариства та забезпечення звороту випозиченої гардероби (кавію). В інтересі випозичаючих радимо замовляти гардеробу кілько днів перед відібранням.

Нема „жондової“ асекурації!

Ще раз вертаємо до цієї справи, щоб вона стала остаточно ясна усім, кому треба.

Поширені між нашим народом ворожими чинниками думки, мовби в Польщі була якась „жондова“ (себто державна) асекурація і до якої кожний господар мусівби беззглядно платити, є шлком фалшиві. Нема в Польщі жадної державної асекурації, а є лише асекураційний примус, введений законом з дня 23 VI. 1921 Дн. уст. ч. 64, пояснений розпорядком Міністерства внутрішніх справ з дня 24 XI. 1923 ч. С. З. 7659.

З цим примусом стрічаються наші люди по селах аж надто ча-

сто, а не знаючи закона, дають нераз послух ворожим наклепам, або непотрібно наражають себе на переслідування. Для усунення лиха подаємо тут пояснення важніших законних постанов:

1. Польська Дирекція Взаїмних Обезпечень (ПДУВ), яка виконує той примус, не є державною установою, але приватною, опертою на засадах взаїмности, от як многі інші асекураційні товариства. З польська зветься вона „саморжондова“ (себто самоуправляюча). Вороги відкинули з польської назви перший склад „само“ а там остала „жондова“, якою пугають нашого несвідомого селянина.

2. ПДУВ. не зложила жадних закладових капіталів, (як це мусить зробити кожда така інституція, ба навіть звичайна сільська кооператива) але шойно творить капітали, і покривас розходи і страти з побору засадничих і додаткових оплат від обезпечених. Державний Скарб не поносить відповідальности за страти ПДУВ, отже відповідас за них лише хлопська взаїмність, а що на одно засіданне витрачується там 17 мільярдів, то не диво, що ПДУВ не вагається підганяти ту „взаїмність“ правильно навіть жандармськими штиками.

3. Мимо цього дістала вона майже в цілій Польщі монополь на асекурацію. Хто до часу введення примусу в даній громаді ще ніде не обезпечений, мусить платити асекурацію до тої Польської Дирекції і то аж до висоти $\frac{2}{3}$ частий дійсної вартости будинків (з виїмком мурованих зрубів), а $\frac{1}{3}$ часть може власник кожочасно обезпечити там, де йому подобається; одначе по закону і та $\frac{1}{3}$ часть мусить бути десь обезпечена, бо інакше і ту часть забере ПДУВ до себе. Примусови не підлягають тартаки, млини, движимости, збіже і т. п.

4. Асекураційний примус зачинається від того дня, коли до громади прийдуть поборові реєстри, а громадський уряд їх прийме і оголосить прилюдно в громаді. Хто до того дня вже обезпечився хочайби по відбутій реєстрації і оцінці, його дотеперішне обезпеченне остас в силі в тімже Товаристві, а ПДУВ моглаби пристосувати до нього примус лише тоді, колиби він виповів дотеперішне обезпеченне після приписів статута того Товариства, в яким вже обезпечений. Одначе закон не вкладає обовязку виповідати, лише якби власник сам бажав виповісти і виповів, то від того часу зачинається примус в ПДУВ (розуміється тагож до $\frac{2}{3}$ частий). Голошенне отже деякими органами, мовби дотеперішні обезпечення не були важні або мовби всі мусили беззглядно платити до ПДУВ, є що найменче смішні, бо противляться виразним постановам арт. 42 закона.

5. Щоби і зглядом необезпечених ПДУВ могла ввести асекураційний примус, мусить перше виконати вложені на неї законом обо-

в'язки, а саме перевести в громаді через свої органи при співучасті громадських таксаторів формально ресстрацію і оцінку всіх будинків і то без огляду на це, чи вони вже забезпечені, чи ні.

Не треба отже робити перешкоди ані гризтися, як беруть по міри і оцінюють будинки, бо примус до ПДУВ залежить не від їх поміру, але від того, чи будинки вже забезпечені в другім Товаристві, чи ні, як то подано під 4.

6. Арт. 2 закона каже: „Оцінка повинна відповідати дійсній вартості будинків в дні заключення умови“, отже мусить бути зладжена фаховим чоловіком, а не яким там писарем або шевцем (як прим. в Рогатинщині). Тому фаховому таксаторови мають бути додані громадські таксатори, як це постановляє арт. 32 закона, які творять оціночну Комісію, розуміється в прияві власника, бож та комісія потребує його вияснень дотично років будови, роду матеріалів в стінах, покритих виравою і т. д. Власник повинен уважати, щоби не оцінили за високо або за низько, бо це може наразити його на шкоду.

7. Органи ПДУВ не мають права вести ексекуцію ані не вільно їм втілювати цілі уживати поліції, а як це роблять, то допускаються надужиття.

8. В цілім законі нема ані слова згадки про якубудь співчинність Староств в ділі примусової асекурації, отже та справа до них зовсім не належить. За це толсрованне надужиття, яких допускаються органи ПДУВ по повітам, як прим. при стяганню асекураційних оплат і то навіть від тих, які вже забезпечені, фантованне, ба навіть уділюванне їм до тої чинності поліції, противиться виразним постановам міністер розпорядку.

На жаль на цю тему далось би дуже много писати.

9. Стяганне асекур. належитости для ПДУВ та евентуальне веденне ексекуції по закону, належить виключно до громадського уряду. Але стягати може лише тоді, коли ПДУВ вже перевела формально оцінку будинків (як під 6) і лише від тих, що ще необезпечені.

10. Як що до громади прийшли поборові ресстри а ПДУВ не перевела ще формальної оцінки будинків, повинен вийт вислати ті ресстри урядово до Міністерства Скарбу в Варшаві з письмом такого змісту: „Польська Дирекція Взаїмних Обезпечень прислала до підписаного Уряду громадського поборові ресстри та поручила стяг-

нути складки за забезпеченне будинків від всіх громадян, без огляду на це, чи вони вже забезпечені, чи ні.

З уваги на це, що ПДУВ дотепер не перевела в нашій громаді формальної оцінки будинків ані не узгляднила важних забезпечень в концесіонованих Товариствах, як це постановляють приписи арт. 2, 3, 32 і 42 закона з дня 23 VI. 1921. Дн. уст. ч. 64 і точка II і V. розпорядку Міністерства внутрішних Справ з дня 24 XI. 1923 ч. С. 3. 7659, підписаний громадський уряд не може виконати постанов арт. 35 закона і тому пересилає названі ресстри з прошенням:

Високе Міністерство зволить в публичнім інтересі зарядити, щоби ПДУВ перше виконала законом приписані їй обовязки.

Уряд громади Н. дня. (печать і підпис вїйта).

11. Коли в случаю, поданим в 10 точці ПДУВ через свої органи або „ревного“ вїйта вже стягнула насильно належитість або фанти, мають самі громадяни, так забезпечені де инде, як і необезпечені, внести відповідно уложену жалобу до Міністерства Скарбу, та зажадати переведення оцінки і звороту неправно побраних грошей згл. фантів.

12. Якщо ПДУВ стягнула складку за будинки, вже забезпечені де инде, повинні їх власники удагтися до Староства і домагатися звороту а якби це не помогло, мають у власнім інтересі внести жалобу до Міністерства Скарбу і то без згляду на спосіб стагнення тої квоти і без згляду на це, чи оцінка була переведена, чи ні.

По блищі інформації в справі цієї жалоби (вільної також від стемпля) радимо звернутися до Товариства, де Ви вже забезпечені, або до його агентів.

Вкінці насувається питанне, що робити з дотеперішнім забезпеченнем. Радимо беззглядно дальше платити в дотеперішнім Товаристві, бо лише з полісою в руці можна законно оборонити себе від примусу. Впрочім хто дотеперішнього забезпечення не розв'язав, може бути судово приневолений до заплати з коштами і на це не знайде законної оборони. Тому треба триматися за сади: Тут виповняю дотеперішні обовязки а там домагаюся від польських установ виповнення польського закона.

Не треба забувати, що у нас є своє асекураційне Товариство „Дністер“, концесіоноване через Правительство. На протязі понад 30 літ будував його наш нарід і воно поклато для нього в тім часі великі заслуги. Обовязком громадян є

дальше його піддержувати, а саме. Всі члени повинні свої дотеперішні забезпечення звальоризувати (відповідно до передвосної вартости 100 К — 100 зол.).

Де ПДУВ не перевела ще оцінки або по переведеній оцінці ще не прислала до громади поборових ресстрів, забезпечити в „Дністрі“ дотепер ще необезпечені будинки на повну вартість.

Як оцінка через ПДУВ вже формально переведена і прийшли поборові ресстри, повинен кожний, в „Дністрі“ ще необезпечений вилучити там $\frac{1}{3}$ часть і забезпечити її в „Дністрі“. Так само всякі движимости, збіже, пашу і т. п., повинні наші люди забезпечити на повну вартість лише в „Дністрі“.

Свято Адама Коцка.

10. липня ц. р. святкувало студенство УвШ. 14-літню річницю смерті бл. п. Адама Коцка. Рано відбулося богослуженне і панакхида в архикатедральній церкві св. Юра при співучасті українських організацій.

Після полудня відправлено о год 17. панакхиду на могилі бл. п. А. Коцка (Личаківське кладбище).

I. М—о.

Календар — Липень.

28. Понеділок (15) † Володимира Правосл. † Володимира. — Схід 3-5, Захід 7-12.

29. Второк (16) Афиногена. Правосл. Афиногена. — Схід 3-51, Захід 7-10.

30. Середа (17) Марини вчч. Правосл. Марини вчч. — Схід 3-53, Захід 7-02.

31. Четвер (18) Якінта і См. Правосл. Якінта і См. — Схід 3-54, Захід 7-07.

Народні приповідки.

На жито ораль, та й гречки немає. Смотри кінця кожній справі.

Що сталося в липні.

28 1672. Дорошенко побив Поляків коло Четвертєвкн над Богом.

—0—

Фальшиві 50-сотнікн. З Варшави доносять, що в обігу показались фальшиві 50-сотнікн. Вони зроблені з іншого металю як правдиві і видають гарний металічний відзвук.

З краю.

Наслідки шаленої любови. В Гоші, Рівенського повіту замордував в червні цього року поліціант місцевого постерунку Ліпін двадцятьп'ятилітню Ольгу Крижанівську, учительку і її матір 64-літню. Причиною було те, що стара Крижанівська, яка недолюблювала Ліпін, поріжнила його з дочкою, знаючи, що вони обоє любляться. Убивши обі жінки, Ліпін і собі відібрав життя.

Пригода з дідьком. З Комарна доносять: На замку графа Лявцкоронського в Холопах під Комарном зайшов два тижні тому дивний випадок: З Хішевич вертав від роботи до дому скарбовий коминар Яндрух Щебель з Комарна і вибрав стежку через холопешкі поля. По дорозі схилився і вирвав бурака з панського лану. Троха далі працювала дівка з Холоп. Зразу вона не запримітила коминаря, бо було це перед жнивими, тільки тоді, коли він знов піднявся і почав йти в її сторону. Хоч це був ясний погідний день, дівці здавалося, що це чорт з'явився і що він йде до неї. Перестрашена стала втікати. Тимчасом коминар гадав, що вона біжить донести панови і боявся стратити службу в дворі. Тому що сили пустився за нею навздогін, щоби її уговорити і завернути. Як узрела це дівка, ще дужче перелякалась. З криком, напів божевільна впала до села і від великого жаху смертельно занедужала. Стан її майже безнадійний.

Зі світа.

Найбільша підводна лодка Америки. В Америці спущено на море найбільшу підводну лодку Союзних Держав, довгу на 113 метрів, а широкую на 8 метрів. Американці будують ще вісім таких самих лодок.

2.000 Китайців згнило в часі повені. З Пекіну доносять, що в часі останніх виливів і повеней, які повстали наслідком хмароломів, згнило 2.000 осіб.

Адвокат — папою. Папський нунцій в Парижі Церетті вручив парижській палаті образ, подарований папою Пієм XI. Образ той представляє адвоката Гюї Фукольта, що в 1265 році був іменованій папою під іменем Климента IV.

157-літній перський шах. До літньої робітничого дому в Лютон в Англії прийнято перського шаха Гарун Аль Абдуль Гаміда, що каже, що має тепер 157 років. В Тегерані, столиці Персії, він лишив 14 жінок і 25 дітей. Оповідає, що подорожуючи по Європі він видав всі свої гроші, але як тільки йому пришло гроші з дому, він думає знова туди вернути.

Помилка аптекаря. В останніх часах було у Відні багато випадків, що аптекаря видали не те лікарство, що треба було. Жертвою одного такого випадку впала жінка банкира, пані Драга Флемінгер. Лікар записав її ерготину, лікарство на жолудок. Але в аптеці через помилку видано інше лікарство, атропіну. По прийняттю того лікарства пані Флемінгер занедужала на серце і стратила зір. Закликаний сейчас лікар сказав, що це наслідок зажиття атропіни. Неуважний аптекар мустиме відповідати перед судом за свою неухагу.

Старинний театр. З Блгороду доносять: На славних руїнах Строби в Маке-

донії пороблено численні розкопки. Відкопано між інчим великий мраморний театр. Це один найкраще захований з грецьких театрів, знайдених поза Грецією. Його знищив в 479 році Теодорик, а частини його вбудовано в старохристиянську базиліку.

Жінки винахідниці. Лондонський патентовий уряд звідомляє, що в останніх часах опатентовано чотириста винаходів, зроблених жінками. І взагалі — подає той уряд — число жінок винахідниць заєдно збільшається. У винаходах апаратів, що належать до домашнього ужитку жінки бувають більш практичні як мушчини. Між новими патентами жінок-винахідниць нахо-

дяться між інчими: прилади до прання, що дуже улекшують працю, удішення в печах, притримувачі при ношенню страв, спортові убранка для дітей, складані столи та стільці, діточі забавки.

Ще одна почесть для Леніна. Московський часопис „Дни“, що виходить в Берліні, подає, що совітський уряд порішив перезвати місто Николаїв в Херсонській губернії на Верноленіск.

Ленін, Ленін і ще раз Ленін. Можна сказати, що Москалі чисто звихнені на пункт Леніна. Рада якогось міста вислала до Москви петицію, щоби семий день тижня, день відпочинку називати не неділею, а днем Леніна.

Непошанованне

українських свят польськими урядами в Чорткові.

Багато пишеться в сусідській пресі про польську конституцію і про права кожної нації на свободу плекання своєї релігії і матірної мови, а в послідних часах також голосно для цілого світа і для реклями про нові закони, якими права „національних меншостей“ мають бути поширені.

В окружнім Суді в Чорткові в послідних часах вкорінився звичай консеквентного нехтовання обовязуючих законних постанов дотично пошановання греко кат. свят і декотрі судді визначають головні розправи для українських сторін як раз в святочні дні. Так прим. на день 7. липня, отже на день торжественного греко кат. свята св. Івана, радник Радзіховскі визначив для українських сторін розправи перед відкличним карним трибуналом, в яким засідали рівнож презес окружного суду др. Стравінскі і віцепрезес Рек. Тут треба надмінити, що др. Стравінскі, який доперва недавно обняв презесуру окружного суду, своїм зарядженнями хоче маркувати, що придержується строго обовязуючих законів і розпоряджень, та на жаль постанови дотично пошановання греко кат. свят і прав української мови для него мабуть не існують.

Не менше болючою для українських сторін є справа нехтовання обовязуючих постанов і то навіть через деяких суддів Українців дотично їх примінювання що до уживання в суді української мови. Протоколи в справах викликаних внесенням українського письма навіть там, де противник і всі свідки є Українцями не списується в українській мові, вироків на українській позви не виготовляється в українській мові, карних розправ, в яких обжалованими є Українці не ведеться в мовах обжалованих, візвань для

українських сторін не доручається сторонам по українськи, а навіть в цілім окружнім Суді нема українських друків, а коли ще деякі лишилися, то їх уживається не для сторін, а для макулятурного ужитку.

Тому отсею дорого звертаємося до Презеса Апеляційного Суду у Львові, щоби поучив п. дра Стравінського і п. Радзіховського, як також і інчих суддів, що в Польщі належить респектувати обовязуючі закони.

Рівнож і Староство в Чорткові, як також Команда 9 полка кавалерії не шанус українських свят. На день 12. с. м. себто в день СС. Петра і Павла визначило тутешнє Староство мешканцям громади Залісе речинець для бранки коний, які мається того дня привести аж до сусідного, другого села с. с. до Шманьковець. І так коли того дня всі вірні йшли святочно убрані до церкви, залісецькі господарі мусіли гонити тоді коні на друге село. Вкінці не можна не згадати і про те, що тут. Команда 9. полка уланів консеквентно негус всі українські урочисті свята помимо цього, що в цім полку служить більша частина Українців, які в свої торжественні свята мусять відбувати вправи, місто йти на Богослуженне до церкви, до якої мабуть ходити заборонено, тому що що неділі ведеться жовнірів лише до костела.

Вишневець, пов. Кременець. (Самоволя „осадників“.) До чого доходить

самоволя осадників, хай послужить слідуючий факт. Мав селянин кавалочок ліса (кущів) так з пів десятини. От сподобалося жінці осадника нарубати тичок у дядька в ліску, (на те, щоб квасоля пряслася). Зобачив це селянин, що нищать його лісок, тай почав сваритися на жінку осадника, як то мовляв, можеш без дозволу господаря рубати тички. „А коли наша — каже дядько — худоба хоть раз скубне вашого посіву, то ви берете десять мільйонів, а ви маєте право рубати мій ліс“. Осадничка покинула рубати, пішла до дому, тай привела свого чоловіка, та ще пару осадників, які почали бити господаря лісу. Певно за те, що обстоював свою власність. Дядько почав утікати, чоловік, той що рубала, почав доганяти. Далі вихопив револьвера, та стрілив два рази. Куля попала селянинові в живіт, тай там зосталася. Раненого на смерть, повезли до шпиталю, до пов. міста Кременця. По дорозі він віддав Богу духа. Осадника-бандита заарештовано за 8 годин опісля і відправлено до пов. в'язниці.

О таке то діється на Волині, що навіть за свою власність бійся заступитися.

С. Заноза.

ДЕ ПРАВДА? В ч. 51—52 „Нового Часу“ помістили ми допис із Зборова про тамошнє життє. Після того одержали ми другий допис, який цілковито відмінне світло кидає на діяльність деяких громадян.

Тому, що отцей допис наводить факти гідні нап'ятовання, ми його містимо, звертаючи увагу читачів на тяжку задачу газети яку дописувачі використовують дуже часто для автореклями, або просто її ошукують.

Редакція.

Зборів. В той сам час, коли по всій нашій країні гомонять кличі „гуртуймося в кооперативи“, спільно боронимо свого існування перед ворожими затиїми, гідно несемо стяг боротьби, не опідляймося перед ворогами“, кажу в той сам час, бачимо в нашому місті цілком щось протівне, можна сказати, деморалізаційне.

Кулик Василь і др. Вацк Євген, сором сказати — члени Виділу Філії „Просвіти“, голова і місто-голова. Вони то з жалем прощали зборівського старосту Пенюжжєвіча на прощальному банкеті, вони то виливали гіркі сльози за тим, що був „вирозумілий супроти всіх“. „Вирозумілість“ того пана знають всі ті, що сиділи по кілька місяців по тюрмах за конскрипцію і вибори, знають ті, що хоч трошка заходяться біля просвіти народа, знають аж надто добре священики, що непохитно придержуючись повелінь своєї влади і совісті важлились писати метрики в українській мові.

Я. Мурович.

Гуситиництва. У нас від якогось часу зачало зовсім новим вітром віяти. Староста є під певним впливом ради народовой, стратив всякий політичний розсудок і скаче так, як лише рада народова заграє. Не подобалося деяким панам з ради, що селяни Мшанця висипали курган-могили

за поляглих стрільців і пан староста затягнувши під ескортою селян комітетових до себе, грозячи, що справу висипання могили як акт протидержавний віддасть до прокуратурі, присилував людей підписати декларацію, що до п'яти днів розкопають могилу. „Хрест, каже можете ставити собі аж під небеса, та тільки щоб могили не було“.

Дня 16. с. м. обходив повіт свято поляглих стрільців в Товстенському. Комітетові не мали і одної години спокою, бо пан староста Карасинський не дав дороги жадному перейти, чіпаючи на кожному кроці „a jak tam będzie z tym Tlustekiem“. Він вправді дозволив під особистою відповідальністю трьох комітетових на свято, обіцяв, що не буде робити ніяких перешкод, а рівночасно видав наказ до поліції, щоб та не допустила бандері до Товстенського. В самім Товстенському обіцяв в день свята відкомандувати 4—5 поліціантів, щоб берегли спокою, а тим часом не тільки що післав до Товстенського цілу сотню поліцаїв але ще казав виставити в поготівле 2 машинні кріси. Жандарми як навіжені товклися підчас цілого свята на конях по селі провокуючи мирних прочан.

По селах розкинено безліч поліції, яка ніде не попустила виїхати бандері на свято так, що не лише бандері але і люди, які до Товстенського прибули, мусіли з сіл викрадатися наче злодії.

Дня 22б. відбувалася панахида на гробі поляглих стрільців в Орішківцях, а відтак в Читальні Шевченківський концерт. І сюди наднесла нечиста сила 3 поліціантів, котрі не могли спровокувати нікого підчас панахиди, нарobili галабурди перед самим концертом. Розганяли людей зперед Читальні, а на інтервенцію Комітету, чого вони хотять відповіді: „Wy macie pozwolenie na koncert, to sprawajcie sobie w szpitalni co chcecie, a na dworze to my gotujemy sobie co chcemy“. Та на тім не коньє. Коли побачили, що люди мимо їх волі йдуть до каси по білети, почали урядувати по своему. Одного парубка на якому була вишивана сорочка, вдарив при касі поліціант Рудольф Гоф ч. 412. в лице, а другого такого самого парубка витягнув силою з Читальні вже підчас концерту.

Пан воєвода Завістовскі хоче випередити раду „znawców kresowych“ і впроваджує у нас вже автономію. Маємо вже Богу дякувати наш „сеймік повятовий“, котрого склад іменованний воєводою представляється слідуєчо: 5 укр., 5 жидів, а 13 поляків; чи ж не „gównoprawnienie“? Повіт має 80 проц. Українців, 12 проц. Жидів, а 8 проц. поляків-латинників. Тішється автономією!

Не від річи буде згадати, що на кождих кооп. Зборах обовязково мусить бути поліцай і коли котрий референт згадає бодай слово „політика“ от хо аб про політичну економію, то поліцай сейчас інтервенює та не дозволяє референтови говорити. Не помагає, що наші кооператори в повіті, це люди наскрізь аполітичні.

(i.m.)

Наші приятелі.

Нових передплатників Новому Часови здєнали:

Боярський, Перемишль — 1.
Іван Сало Паюк, Окопи — 1.
Семенюк Федір, пов. Рівне — 1.
Синишин Юрко, Книг. — 1.

Переписка Редакції.

Громадяни — Вишгородок. Ваш допис пішов до коша тому, що не підписаний. Допис містимо лише тоді, якщо їх підписи найменше двох громадян повними прізвищами.

Гр. Гал. Гоша. Використано в новниках, бо як допис було рішуче за велике.

Переписка адміністрації.

Бородач Вас. Жап. старі числа числимо по 20 с. за прим. Напишіть котрих чисел потребуєте. Календар „Село“ вишлемо за посліплатою.

о. Федоришин Євген, Цебр До кінця серпня і 3 ч. в вересні.

Мельник Матій, Ябл. Часопис висилаємо точно і все. Провірте ще в себе.

Петро Бігус, Підгор. З ч. 54 Гудзіюви здержали. Винен 3.90 зол.

Др. Васильків. Гроші отримали і розділили згідно в Вашімбажаннєм.

Ваврик Василь, Франція. 20 фр. на передплату одержали. Дякуємо. Адресу змінюємо.

Данилів, Німеччина. 3 р. марки одержали. Дякуємо. До кінця року належить ще 8 р. м. Оголошення заплачене. Гроші посилайте впрод до нас. „Село“ вишлемо ще цього місяця. Здорові були.

ЗАВВАГА!

Дописки на чеках уміщувати тільки на **середній** частині чеку бо тільки та частина доходить до нас.

До відома Виділів Філії і Читальень Т-ва „Просвіта“.

Подається до відома зміст рішення Скарбової Палати у Львові в справі стемплевих оплат:

Палата Скарбова у Львові, ч. 61832/24. Львів, дня 28. червня 1924. р. До Т-ва „Просвіта“ у Львові. На подання з дня 23. червня 1924. Скарбова Палата стверджує, що Т-во „Просвіта“, яке має по думці § 1. статуту, затвердженого рескриптом львівського воєводства з дня 2. мая 1924. ч. 4883/24/1/3. за ціль тільки освітньо-наукову діяльність прислугує по думці §. 7. — 1: 4. залучника до Роз. Мін Скарбу дня 24. квітня 1923. Д.У.Р. П. ч. 44. поз. 298. особисте звільнення від стемплевої оплати для всіх подань і залучників вношуваних до державних урядів з виїмком суду.

Звільнення не не відноситься до урядових свідоцтв, які видають державні уряди в полагожденню повищих подань.

Також не підлягають стемплевій оплаті по думці вище наведеного припису подання і залучники подань, які вносять Філії Т-ва „Просвіта“ о уконституованнє на основі повишого статуту. Подання однак осіб о уконституованнє такої Філії з виїмком подань о легалізації не є вільні від стемплевої оплати. За директора Скарбової Палати. (Підпис). З канцелярії Т-ва „Просвіта“.

Найліпше мило „МУТА“ з першої української фабрики у Львові,

вул. Потоцького 58.

7-10

Чи Ви вже приєднали „Новому Часови“ — бодай одного передплатника?

Біржевкхй перегляд.

Грошева біржа.

Львів, 9. VII. 1924.

Амер. дол. 5.22¹/₂—5.23, одиниць і двійки на рівні з іншими ам. дол., кнад. долари 4.96—4.97¹/₂, Кч 0.15¹/₂—0.16¹/₂, фран. фр. 0.29—0.93¹/₂, франки швайц. 0.92—0.92¹/₂, фунт и штерлінгів 22.00—22.10, Франк бельг. 0.00—0.00, Ліри 0.00—0.00, Лей 0.02¹/₂—2¹/₂, гроша Австр. кор. 0.00.

Золото: 20 кор. 21.70—21.80, 20 фр. 27.80—20.80 10 рублів 26.00—26.10.

Срібло: кор. 0.38¹/₂—0.39 5 кор. 1.92—1.84, Фльор. 0.96—0.97, рублі 1.72—1.75, копійки за рубель 0.68—0.86.

Збіжжєва біржа.

Львів, 9. VII. 1924.

Кр. пшев. з 1923, 19—20, Жито з 1923 р. 10—10.50, Броварський ячмінь з 1923 р. 10.25—10.75, Овес з 1923, р. 11.25—12.25 Ціни розуміються за 100 kg. без споживного податку. Місце, станція закладовання

Ринок.

Хліб 1 кг. 0.30, м'ясо волове 1.56 свиняче 1.23, теляче 0.78, солонина 1.34 сало 1.67, смалець 1.78, масло десерове 4.44, масло кухонне 3.89, сир 0.83, яйця 1 шт. 0.08, сметана 1 літра 1.39, молоко 0.34, 1 кг. меду 1.95, буряки 1 кг. 0.00, цибуля 0.39, чісник 1 головка 0.09, курка 2.22—5—качка 4——7—

ОПОВІСТКИ.

З огляду на десятилітню річницю розходу в світ, підписані Товариші обох найвищих клас укр. прив. гімн. в Рогатині з 1914 року задумують устроїти товариський зїзд в дни 28. серпня 1924 р. Всіх інтересованих Товаришів просимо негайно заявитись, чи такий зїзд може відбутись цього року в згаданім

реченні. Просимо подавати свої помічення, бо лиш від згоди всіх Товаришів можемо рішати! Всі бажання відносно зїзду просимо слати на адресу: Василь Воробець, студ. мед., Рогатин.

За ініціативний Комітет:

Воробець Василь, Кривий Федь,
студ. мед. студ. вет. мед.
Кудриківна Віра,
студ. фільоз. 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

ЗВичайні загальні збори

членів „УКРАЇНСЬКОЇ ПОВІТОВОЇ КАСИ“, кооперативи з обм. пор. в Рогатині, відбудуться дня 15. серпня 1924 о год. 2. по пол. в локалі Каси (Дім Української гімназії в Рогатині).

Надзірна Рада.

ТОРГОВЕЦЬ, фаховець в машинах і різнорічних знарядях, рівночасно бухгалтер, тепер на становищі головного бухгалтера і заступника управителя більшої фірми на Білорусі, змінить посаду. Референції поважні. Рефлектує на посаду управителя або рівнорядну, на провінції в Галичині або Волині. Ласкаві офerti просить ся слати на адресу „Новий Час“ під „Бухальтер“.

Укінчена семінаристка, пошукує лекції найрадше у священника, може уділяти також гри на фортеп'яні і конверзації німецької. Уряд парохіяльний Рибники, п. Потуртори.

Панна з укінченням однорічним курсом торговельним пошукує посади. Зголошення до „Нов. Часу“ під К. И.

НЕБУВАЛЕ!

НОВИНА!

Вже виходить

Великий хліборобський календар на 1925 рік

„СЕЛО“

накладом „Нового Часу“.

Буде це одинокий календар в своєму роді. Різнородний його зміст приміненний виключно для господарів-хліборобів. Багато матеріалу на господарські теми усіх галузей для докладнішого зрозуміння прикрашені будуть багатьма ілюстраціями.

Буде це правдивий приятель селянина-хлібороба, якого брак відчувався давно.

„Новий Час“ як щирий приятель селян постановив заповнити і цю прогалину тому видає цього року календар „Село“ і постарается, щоб він відповідав вповні своїй назві.

Наклад першого календаря „Село“ буде не великий тому спіниться з замовленнями. Для сталих передплатників „Нового Часу“ знижена ціна.

Адреса: „НОВИЙ ЧАС“, Львів, вул. Руська ч. 18.

Календар „Село“.

2—2

Передплата: В краю з поштовою пересилкою **місячно 1 зол. 40 сотиків** — **Чвертьрічно 4 зол. 20 с.** (7 міл. 560 тис.) — Для всіх заграничних країв річно 4 ам. долари або їх рівновартість в іншій валюті. — З Америки, Канади, Бразилії і пр. країв Нового Світа приймається тільки річнупередплату. — З Англії, Франції, Німеччини, Австрії, Чехословаччини і т. д. приймається найменше чвертьрічну передплату.

Гроші: З краю належить посилати поштовими переказами або чеками Почтової Каси Ощадности ч. 152.604. — Зі заграниччя порученими листами на нашу адресу або: Земельний Банк Гіпотечний, Львів, вул. Підвалле ч. 7.

Оголошення: В рубриці оголошення: ціла сторінка коштує 70 зол., пів 38 зол., ¹/₄ — 20 зол., ¹/₈ частина сторінки 12 зол. — **МЕНЧІ І ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ:** Вірш одної анонсової шпальти 1 мт. висоти — 5 сот. (сторінка має 6 шпальт анонс.). — **ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ:** За одно слово або його місце 6 сот. — Всі оголошення в тексті 50% дорожчі. На першу сторінку оголошень не приймається. Належитість за оголошення належить складати з гори або сейчас по оказанню доводового примірника.